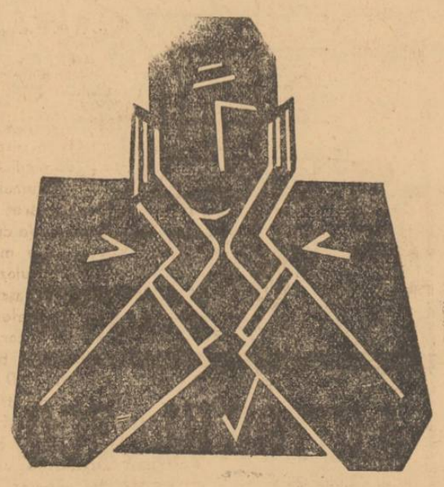

NEVRALGII

vindecă

TESTA

LA FARMACII ȘI DROGUERII

ABONAȚII „UNIVERSULUI"

care se vor prezenta Societății „FRANCO-ROMANE", secțiunea „UNIVERSUL" București, Calea Griviței 23, vor primi

GRATUIT

O POLIȚA NOUA DE ASIGURARE — de 20.000 lei — 40.000 lei — 60.000 lei — până la 200.000 lei — dupe dorință —, cu drept de participare gratuită la tragerile de amortizare și premii în bani și lozuri DIN 15 IUNIE 1941, achitând numai o taxă de emisiune de 20 lei de fiecare 20.000 lei capital asigurat.

Polița — menținută în vigoare — dă drept la:

1) O bonificație pentru restituirea costului abonamentului la ziarul „Universul" pe toată durata asigurării — la capitalul asigurat de 20.000 lei.

O bonificație pentru restituirea costului lozurilor și premii din ofiziu pentru restul capitalului asigurat care trece de 20.000 lei.

2) La cadourile în obiecte prevăzute în publicațiunile noastre anterioare.

3) Pentru fiecare 20.000 lei capital asigurat se va acorda câte UN SFERT DE LOZ AL LOTERIEI A 26-a JUBILIARĂ A STATULUI chiar la achitarea ratei Iulie 1941

Abonații din provincie vor adăuga lei 7 (șapte) pentru taxele poștale.

Se va arăta citeț: Numele și Pronumele Asiguratului; Locul nașterii; Anul, Luna și Ziua când s'a născut; Numele și pronumele moștenitorilor cari vor primi despăgubirea în caz de deces al asiguratului.

O dementă se face sănătoasă, în urma unui accident de automobil

Fălticeni, 25 Mai

Un caz extrem de interesant s'a produs în satul Slobozia, comuna Lespezi.

Femeia Catinaca Gh. Rusu, de 30 ani, din satul Slobozia, fiind dementă, familia ei a hotărît s'o interneze la spitalul Socola, din Iași.

In acest scop, două rude ale ei au luat-o și au plecat cu ea spre gara Lespezi, ca de aci să meargă la spital la Iași.

Distanța până la gara Lespezi fiind numai de vreo 7 klm., au plecat pe jos.

Pe drum au întâlnit un camion în care se aflau vreo 14 lucrători.

La cererea rudelor bolnavei, șofeurul a consimțit să-i ia și pe ei, — 3 persoane — în camion și să-i ducă până la Lespezi.

Câțiva chilometri au mers bine. La curba dela Sirețel, însă, șofeurul mergând cu viteză prea mare, camionul s'a răsturnat, aruncând pe toți cei cari se aflau pe platformă, în diferite direcții.

Printre cei aruncați jos a fost și bolnava.

Toți au fost răniți, trei inși cari se aflau în cabină mai grav, iar ceilalți s'au ales cu leziuni mai ușoare.

Bolnava, care suferise un șoc nervos puternic, a stat vreo 15 minute în nemișcare, apoi s'a sculat, a început să vorbească liniștit cu ceilalți accidentați și cu cele două rude ale ei, revenind la starea mintală normală.

Rudele au readus pe fosta bolnavă acasă și aceasta și-a reluat ocupațiile casnice, fiind acum deplin sănătoasă.

Lumea din regiune discută această întâmplare ca dintr'un accident de automobil, care putea să aibă urmări grave, o dementă să se facă sănătoasă fără tratament medical.

Cazul prezintă desigur, un interes special pentru medici.

CITIȚI

Biblioteca Juridică „UNIVERSUL"

Noul Regim Fiscal al României

VOLUMUL VIII A

din

Legislația Statului Național Român

cuprinzând absolut toate legiuirile cu caracter fiscal promulgate la 1 APRILIE 1941

și anume:

Veniturile și cheltuelile Statului; D. L. PENTRU MASURI FINANCIARE URGENTE;

LEGEA TIMBRULUI ȘI IMPOZITUL PE ACTE JURIDICE

IMPOZITUL PE LUX ȘI CIFRA DE AFACERI. Impozitul excepțional de 4%; COEFICIENȚII DE RENTABILITATE

PROCEDURA FISCALA

Redactor: ION I. NEDELESCU, avocat

PREȚUL LEI 100

Memento

CALENDAR

MIERCURI 28 MAI

Ortod.: Sf. Nichita.
Catol.: S.Germain de Paris.
Protest.: Wilhelm.

*

La București, Belgrad și Praga au loc mari meetinguri de protest contra revizioniștilor Unguri (1933).

*

Răs. soarelui 4,43; Ap. soarelui 19 41.

FAPTE ȘI GANDURI DIN ALTE VREMI

28 Mai

1606. **Invoială între Ardeleni și Munteni de a se restabili relațiuni de bună vecinătate.**

Actul acesta de învoială a fost semnat în numele Ardealului de Gavriil Bethlen și Pavel Keresztesi, iar în numele Munteniei de Logofătul Stoica și Armașul Nicola.

Și spune documentul printre altele așa: „prin această scrisoare a noastră facem cunoscut tuturor, cărora se cuvine, celor de acum și celor din viitor că prin învoiala noastră obștească intrunindu-ne în ziua a douăzeci și opta a lunei în acest an una mie șase sute șase Mai aici în Jiu care Jiu se află în comitatul Hunedoarei intre munți, au venit atât nobilii din țara Hațegului, Caransebeșului, Sibienii și cei dela Orăștie precum și boierii din Muntenia toți cei din timpurile trecute... și am încheiat unii cu alții astfel de pace statornică pentru toate pagubele ieșite din legea de acum, de aci nimeni dintre Ardeleni să nu mai facă nici o volnicie, nici un fel de pagubă în hotarele Munteniei, niciodată și nici pentru nici o pricină și nici să nu fie, înainte de judecată, nici un fel de prinsoare; tot așa nici Munteni să nu facă Ardelenilor nici un fel de volnicie și nici o pagubă, nici prinsoare înainte de judecată, și chiar pentru lucrurile întâmplate mai înainte, care s'au întâmplat într'o țară sau în cealaltă, să se facă judecată, împreună adăugând că de câtt ori vor merge oameni din aceste două țări unii la alții pentru vre-o judecată diregătorul locului unde se va găsi făcătorul de rele, fără nici o amânare, îndată și aevea să facă judecată și dreptate, și care nobil sau boer sau alt om de altă treaptă, ar ținea vreun hoț în mușia sa, decă se adeverește, săși piardă pentru aceasta viața și averea, iar munții să-i pășuneze cu vitele lor oamenii din amândouă țările până la granița de mei înainte, iar dacă trec unii de hotarul celorlalți să plătească venitul îndatinat, după obiceiul din vechime. Această învoială a noastră, ca să fie mai statornică și mai vecinică am hotărît cu obștească înțelegere, că orice ar strica și ar pricinui sdruncnarea păcii dintre aceste două țări să fie pedepsit cu pierderea vieții și a averii sale..."

Multe asemenea și interesante documente au fost publicate de d. prof. univ. I. Lupaș, cu titlul: „Lecturi din izvoarele istoriei române.

GEORGE DINCA

RADIO

MIERCURI 28 MAI

RADIO-ROMANIA

1875 m. 160 kHz. 150 Kw.

RADIO-BUCUREȘTI

364,5 m. 823 kHz. 12 Kw.

POSTUL PE UNDE SCURTE

32,4 m. 9260 kHz. 2 Kw.

6,00—7,30: **ORA DIMINEȚII**: Deschiderea emisiunii; Gimnastică de dimineață; Marșuri (discuri); **Radio Jurnal (I)**; Muzică de dimineață (discuri); Inchiderea emisiunii.

12,00: **Muzică populară.**

12,45: Muzică de prânz — Orchestra Vasile Julea: Muzică românească.

13,00: **Radio-Jurnal (II).**

13,15: **Continuarea programului Orch. Vasile Julea**: I-auzi lele și Foaie verde măr domnesc; O mie și una de nopți-vals de Joh. Strauss; Din lacrimi s'a născut iubirea-tango de Ninel Hirizescu; Iubirea e o bombă-fox de Vilinow; Vals intermezzo de Ralph Earl; Amintește-ți de mine, tango de V. Vasilache; Merge Tița la fântână-cântec popular de Titi Vrăbiuță.

13,50: Serviciul de știri germane.

14,00: **Radio-Jurnal (III).**

14,20—15,500: **Continuarea programului Orch Vasile Julea** (voce: Tărăncuța); Lele, lelișoară (voce Tărăncuța); De-ar fi neicii drăguță (voce: Tărăncuța); Cântec din Oltenia; La șalul cel negru (voce: Tărăncuța); Mariță cu casa înaltă (voce: Tărăncuța); Se șterge mândra pe frunte (voce: (Tărăncuța); Doină și Horă; Cântec de jale și Invârtită cu strigături (voce: Tărăncuța); Tot ce-i românesc nu piere-cântec popular de Misu Constantinescu.

17,30: Radio-Jurnal (IV).

18,00: Muzică de dans-Jazzul Nippon (voce: Ion Lulcan): Ritm-fox de Seracini; Ați găsit-fox de Monta; Te iubesc-rumbă de Lequona; Am visat că sunt cu tine-slow de Corologos; Ușurel-fox de Calaudrini; Cântec mexican-slow de Kennedy; Păpușa dansează (solo saxofon: Carol Neuburger); Tampesta-fox de Mildiego; Tu nu'nțelegi-slow de Liliana Delescu; Baby-fox de Clinton; Țigan pribeag-tango de Dendrino; Cow-boyul vesel-fox de Warren; Și si și-rumba de Quiroga.

18,55: Literatura noastră (Ion Gorun).

19,10: Trio patetic de Glinka-Xenia Moscu-pian; Alex. Hira clarinet și Ion Popa-fagot I. Allegro moderato; II. Scherzo; III. Largo; IV. Allegro con spirito.

RADIO ROMANIA

19,30: Muzică populară (discuri): Poșovaică dela Făgăraș și Breaza din Brașov; Hora Rudărenilor; Na gurița și te du, Uhu-hu și M'am jurat de mii de ori (voce: Rodica Bujor); Sârba expoziției din Paris (orch. Grigoraș Dinicu).

RADIO BUCUREȘTI

19,30: Jurnal pentru străinătate în limba turcă.

19,40: Jurnal pentru străinătate în limba greacă.

RADIO ROMANIA — RADIO BUCURESTI

19,50: Serviciul de știri germane.

20,00: Radio-Jurnal (V.).

RADIO ROMANIA

20,15: Cântece populare — Maria Tănase (voce) acomp. de Taraf: Auzit-am veste aseară; Cântec de nuntă; Frunză verde frunzuliță; Invârtita depe Târnave; Ioane, sprâncene negre.

RADIO BUCUREȘTI

20,15: Concert la două piane-Gröschel și Hofmann: Galop chromatic de Fr. Liszt; Americana de Willy Normann; Suita mică de Eric Plessons; Stausiana de Erich Förschel; In grădina feerică de Ernst Fischer; Picanterie de Hans Bund.

RADIO ROMANIA — RADIO BUCURESTI

20,45: Maior Marin Alexandru: Reflecții asupra organizării tineretului.

21,00: **ORA GERMANIEI**

22,00: Muzică de Beethoven (discuri): Romanța în fa major (vioară: G. Kulenkampff); Sonata în do major („Waldstein") (pian: Wilhelm Kempff).

22,30: Radio - Jurnal (VI); Sport.

22,50: Luptele cu taurii (Corrida)-prezentare de Mihail Tican-Rumano.

23,30: Jurnalul pentru străinătate în limbile: germană, italiană, franceză și engleză.

24,00—0,30: Muzică variată ușoară (discuri): Sfârleaza și La moara de Gillet; Casa visului de Himmel și Danila de Eblinger (voce: Toni-Bert); Când primii trandafiri înflorescvals de Klenne și Bonita de Ortuso; Iluzie de Rose și Slowfox de d'Anzi; Fox de Fischer; Comoara-vals de Johann Strauss.

Nepotrivirile între programele publicate la această rubrică și emisiunile posturilor noastre de radio se datoresc faptului că schimbările ni se trimit după tipărirea ziarului.

JOI 29 MAI

RADIO — ROMANIA

1875 m. 160 kHz. 150 Kw.

RADIO — BUCURESTI

364,5 m. 823 kHz. 12 Kw.

Postul pe unde scurte

32,4 m. 9260 kHz. 2 Kw.

8,00—9,30: **ORA DIMINEȚII**: Deschiderea emisiunii: Gimnastică de dimineață; Marșuri (discuri); Radio-Jurnal (I); Concert de fanfară româno-german; Inchiderea emisiunii.

12,00: Muzică populară — Taraful Ion Matache: Hora boerească și Sălcioara; Of, mi-e dor mi-e dor de tine și Piatră, piatră; Am o mândră mititică (voce: Mărîuca Matache): Hora lui Cliu și O sârbă; Nană, nană (voce: Mărîuca Matache); Dă-i Doamne și omului (voce: Mărîuca Matache): Hore amestecate.

12,45: Muzică de prânz — Orchestra Grigoraș Dinicu: Hora boerească; Ce te legeni codrule de Schelett: Cântece naționale.

13,00: Radio-Jurnal (II).

13,15: Continuarea programului Orch. Grigoraș Dinicu: Vals imperial de Strauss; Poem de Fibich; Vorbește-mi de aiteeva de Deleitre: Menuet de Bocherini; Dans românse de M. Barbu; La lumina lunii de Scotto; Balalaica tango; Două dansuri românești.

13,50: Serviciul de știri germane.

14,00: Radio-Jurnal (III).

14,20—15: Continuarea programului Orch. Grigoraș Dinicu: Contele de Luxemburg de Franz Lehar; Simplă mărturisire de Thomé; Vechiul cântec de Borchart; Iluzie-tango de Henschtel; In satu'n care m'am născut de Dendrino: Cântece naționale.

17,30: Radio-Jurnal (IV).

18,00: **ORA COPIILOR.**

19,00: Poezia patriotică de Mircea Rădulescu.

19,15: Poezia patriotică (recitări):

RADIO ROMANIA

19,30: Cântece de compozitorii români D-ra Mioara Coandă (voce): Bredicean: a) Cine m'aude cântând; b) Pe sub flori mă legănai; c) S'a dus cucul; d) Bagă Doamne luna'n nor; e) Vai bădiță; Brăiloiu: a) Sârba: b) Foae verde viorea.

RADIO BUCUREȘTI

19,30: Jurnal pentru străinătate în limba turcă.

19,40: Jurnal pentru străinătate în limba greacă.

RADIO ROMANIA — RADIO BUCUREȘTI

19,50: Serviciul de știri germane.

20,00: Radio-Jurnal (V).

20,15: Muzică românească — Niculae Șerbănescu (voce) acomp. de Orchestra Radio dirijată de Theodor Rogalski: C. C. Notttara: Marș; Sabin Drăgoi; Câtă boală e prin țară; (voce: N. Șerbănescu); Brediceanu; Necăjit ca mine nu-i; (voce: N. Șerbănescu); Brediceanu: Dansuri românești; Kiriac: Ciobănaș dela miori, (voce: N. Serbănescu); N. Lungu; Bâr oiță, bâr, (voce: Nicolae Șerbănescu); Sabin Drăgoi: Crisantema, (voce: N. Șerbănescu); I. Ghiga: Dans românesc; Th. Rogalski; Marș.

20,45: Dr. Iosif Stoichița, Secretar General al Ministerului Sănătății: Ocrotirea familiei.

21,00: Concertul simfonic al orchestrei Radio, dirijat de Romulus Millea: plan: D-na Aurelia Clonca: Uvertură la Freischütz de Weber; Poem simfonic de Zirra (I-a audiție); Concert No. 20 în re minor pentru pian și orchestra de Mozart. Solistă: D-na Aurelia Clonca

22,20: Simfonia 3-a Eroica de Beethoven (orch. Simf. din New-York dirij. de Mengelberg.

22,35: Radio-Jurnal (VI); Sport.

22,50—23,30: Muzică românească (disc.); Sârba în căruță de Danga și Ana Lugojana de Vidu (corul ACT); Doina Stăncuței de Brediceanu (voce: Valentina Crețoiu-Tassian; Aoleo frate Peline de Baciu (corul Soc. Carmen); Cuculeț cu pană sură (voce: Niculescu-Basu); Scena pastorală, fantezie de Elinescu; In poenița lângă plop și Marițico de Danga (corul A. T. C.); Bagă Doamne luna'n nori de Brediceanu (voce: Aurel Alexandrescu); Duce-m'ași și tot m'ași duce de Monția (voce: N. Secăreanu); Garofița-potpuriu național de Gr. Dinicu; Mândruliță dela munte de Ștefănescu.

23,30: Jurnalul pentru străinătate în limbile: germană, italiană, franceză și engleză.

24,00—030: Muzică românească de grădină (discuri); Lângă așa boboc de fată și Auzi o vorbă aseară și Hora lui Vasile Julea (voce: Nicu Stoenescu); La căsuța cu zorele-fox de Kirculescu și Amintește-ți de mine tango de Vasilache (voce: Gică Petrescu); Inimă cu venin mult (voce: Ioana Radu); Cântecul ochilor de Leon și Iți mai aduci aminte Doamnă de Fernic (voce: Alexandru); Pădure și iar pădure (voce: Ioana Radu); Vine lelea pe colnic și Hora mărțișorului (orch. Gr. Dinicu).

Nu uitați pe fiii Neamului, căzuți dealungul veacurilor pentru Țară, Neam și Rege.

Sărbătorirea lor consfințită este de ziua Înălțării Domnului, pentru că și sufletele lor s'au înălțat la ceruri prin cea mai sublimă jertfă pe altarul Patriei.

Libertatea de gândire

(Urmare din pag. I-a)

la anarhizare printr'o afirmare subversivă sau nu abuzează de o situațiune transformând-o în mijloc de subminare a ordinei de Stat — când, de pildă, cum spune raportul, „profesorul își permite să propage idei nesănătoase sau răzvrătitoare de pe înălțimea catedrei" într'un cuvânt atât timp cât „libertatea de gândire" rămâne ceeace este și trebue să fie: un atribut al omului civilizat, ea, prin consecințele inerente manifestării ei normale, nu poate decât servi evoluția societății umane sub toate formele și în toate direcțiile. După cum credința religioasă, sub toate aspectele ei istorice, în toate părțile lumei și oricare ar fi ea, a fost origina și semelia sigură a societății umane, tot astfel în domeniul intelectual și, nu ezităm de a o spune, chiar în domeniul politic privit sub cea mai clară prismă a intereselor de stat și de Neam, libertatea de gândire constitue origina și temelia evoluției naționale și a civilizației.

Statul nu poate decât să beneficieze de sprijinul pe care îl poate găsi în lupta de idei a intelectualității lui, în această libertate de gândire, izvor de primenire, izvor de adevăr și temei de viitor. Cercetarea, pătrunderea, prevenirea și îndreptarea diferitelor cauze și efecte ale acțiunilor menite să influențeze societatea și prin ea Statul și prin el neamul, nu se pot exercita cu efect fără o normală libertate de gândire care înobilează pe om și îi justifică superioritatea. Se poate spune chiar mai mult și anume că însăși legea propriei conservări a Statului presupune o libertate de gândire, căci prin ea se poate exercita acel permanent control care pune o stavilă abuzului și emite păreri de îndreptare.

Desigur, orice politică de Stat este cu atât mai temeinică și mai sănătoasă cu cât ea întrunește în jurul ei o cât mai mare majoritate a cetățenilor. Dar acest rezultat trebue să izvorască dintr'un liber consimțământ și să nu aibă un caracter de obligativitate, fiindcă ea trebue să rămâie de natură morală dar nu coercitivă. Orice politică de Stat, trebue să fie însuflețită și de un ideal, ea fiind de caracter național. Și un ideal nu poate avea la baza lui decât justiția și libertatea, nu servitutea și tirania.

D. Pflaumer, ministrul de interne al Badenului, a sosit la Arad

Arad, 26 Mai

Astăzi d. a. a sosit la Arad d. Pflaumer, ministrul de interne al Badenului. D-sa a venit însoțit de d-nii Oberlant Rat Reinhardt, Alex. Reus, consilier la Curtea superioară administrativă și Păcuraru, consilier la Curtea administrativă din Timișoara.

Oaspetele a fost întâmpinat în com. Bârzava de d. colonel V. Mihăilescu, prefectul județului și d. Hodor, inspector general administrativ.

După sosirea la Arad, a descins la primăria municipiului, unde a fost întâmpinat de d. dr. Cornel Radu, primarul municipiului și ceilalți șefi ai autorităților.

Seara, oaspeții au fost invitați la masa P. S. episcop dr. Andrei Mageru, al Aradului.

In cursul șederii sale la Arad, d. Pflaumer va vizita comunele Pecica, Femlad, Șeitin și Nădlag, iar mâine seară, primăria va da un banchet în cinstea d-sale.

Miercuri dimineața d. ministru Pflaumer va vizita primăria municipiului, întreprinderile comunale, palatul cultural, muzeul etnografic, spitalul de copii și câteva școli. Masa de prânz o va lua la Conop, unde este invitatul d-nei și d-lui Birtolon. După amiază, d-sa va vizita comunele românești și germane de pe malul Mureșului, iar seara va fi oaspetele d-lui general Marin Manafu, comandantul garnizoanei. Joi va participa la o vânătoare în pădurea Ceala, organizată de inspectorul de vânătoare Aurel Raicu.

In timpul șederii sale în țară, d-sa dorește să studieze pe teren organizarea noastră administrativă, iar vizita d-sale este drept răspuns la vizita făcută de o delegație română care a stat timp de 20 de zile în Germania, unde a studiat, în vederea reformei administrative ce se proiectează la noi, felul organizării administrației comunale și municipale a Germaniei.

UNIVERSUL LITERAR

este, fără îndoială, cea mai bună publicație săptămânală de literatură și artă, în care se concentrează colaborările de valoare ale tinerei generații de scriitori.

Citiți în numărul de Sâmbătă, 24 Mai: „Meșteșugul cititului" de G. C. NICOLESCU; „Reînvierea tragediei" de ION FRUNZETTI; „Lupta cu focul", de MIRCEA STREINUL; „Psalmii zilei" de Z. SANDU; „Rochița de tafta" de THEODOR CONSTANTIN; „Infrângeri", de C. N. NEGOIȚĂ; „Metamorfoză", de CONST. ENE. Mai iscălesc cronici și recenzii: Paul Miracovici, Romeo Alecsandrescu, Rodica Hodoș, Adriana Nicoară, Ștefan Baciu, C. Postelnicu, Soractes și C. Fântâneru.

Revista publică numeroase poezii ale debutanților, la CORESPONDENȚA NOASTRĂ.

Ilustrații și humor de VOINESCU.

Situația pe teatrele de război

(Urmare din pag. I-a)

Atlanticul de nord și folosesc de câtva timp bazele din Groenlanda și Islanda în drumul lor spre porturile engleze; iar Statele-Unite consideră amenințată „emisfera sa" de protecție și de supraveghere dela est, din moment ce o formațiune navală germană a pătruns până în apropiere de apele Groenlandei și Islandei. Așa se explică campania ce se duce în Marea Britanie pentru o acțiune conjugată a flotelor britanice și americană în apele Atlanticului pentru asigurarea comunicațiilor maritime transatlantice, ca și a intervenționiștilor americani pentru siguranța spațiului atlantic printr'o acțiune navală, militară și aeriană a Statelor Unite în colaborare cu aceea a Marei Britanii.

Până acum misiunea principală a flotei britanice este să asigure prin propriile sale mijloace toate comunicațiile sale maritime cu Canada, Australia, Oceania, India și celelalte posesiuni din Africa și Asia, precum și asigurarea navigațiunii convoiurilor americane cu material de război prin Atlanticul de nord. Ori, ca să îndeplinească această misiune, flota britanică trebue să împiedice crucișătoarele germane să taie drumurile Atlanticului; să stânjenească transporturile din America, din dominiunile și posesiunile sale, cu materiale de război și provizii alimentare destinate el și să atace nu numai convoiurile protejate, dar și unitățile flotei sale de război spre a o slăbi, uza și pune în stare de inferioritate. Cu alte cuvinte ea este obligată să asigure cu prețul celor mai mari sacrificii libertatea și siguranța comunicațiilor pe oceane și mări, fără de care existența imperiului său ar fi pusă în primejdie. Cu toate pierderile ce le-a suferit dela începutul războiului și până azi și dacă ținem seama de raportul forțelor navale, anglo-germane, incontestabil că flota britanică dispune de superioritate, dar ea trebue să țină seamă de toți factorii ce-i pot slăbi și agrava poziția sa dominantă pe oceane și mări. Tânăra flotă germană, dacă este inferioară numericește, este compusă din unități moderne și a dovedit în acțiunile ce le-a întreprins, că este bine condusă și demnă de a se măsura cu forțele celei mai mari puteri navale.

In insula Creta luptele angajate de forțele de uscat și aeriene germane, în spațiul de nord-vest, cu forțele britanice și grecești, continuă cu aceeaș înverșunare ca și zilele trecute.

Trupele germane, al căror efectiv sporește mereu, deoarece sosesc continuu transporturi pe cale aeriană, în regiunile Maleme, Heraklion, Rethymo și spre vest, au atacat eri în colaborare cu aviația de bombardament, forțele neo-zeelandeze lângă Caneea și au reușit să pătrundă în pozițiile acestora, dela vest de oraș. Trupele neo-zeelandeze au contra-atacat. Lupta crâncenă continuă.

Germanii au transportat și eri trupe cu avioanele, spre a întări pe cele care sunt angajate în lupte. Formațiunile lor aeriene au atacat în cursul de eri bazele și depozitele de muniții și au ținut sub un bombardament violent și aproape continuu, porturile Caneea și Candia.

In Libia, în sectorul Tobruk au fost numai acțiuni de artilerie și patrule.

In Abisinia, cele două divizii italiene, care erau încercuite la Soddu, au capitulat. In regiunea Lakemtri, luptele continuă.

In Irak situația e neschimbată.

R. S.

In ajutorul școalei

(Urmare din pagina I-a)

ției a înființat cursul supraprimar.

Așa fiind, se simte o adevărată satisfacție, când se poate face constatarea că persoanele puse în fruntea primăriilor, secondate și de autoritățile școlare, fac toate sforțările și toate sacrificiile pentru a se veni în ajutorul școalei, care stă la temelia învățământului.

„Am rupt din toate capitolele bugetare pentru a da școlii", a spus d. general Rodrig Modreanu, primarul general al municipiului București, la adunarea generală de Duminică a comitetului școlar al Capitalei.

La această adunare, distinsul nostru fost coleg, d. Em. Hagi Mosco, ajutor de primar delegat cu conducerea comitetului școlar comunal, a arătat cu date și cifre ce sacrificii bănești a făcut pentru școală actuala conducere a municipiului și ce rezultate au fost obținute.

Vedem, bunăoară, că dela 34 de milioane de lei, la cât se cifra totalul alocațiilor prevăzute pentru școlile primare în bugetul municipiului pe exercițiul 1938—1939, această sumă a fost sporită pentru exercițiul 1939—1940 la 63.609.863 lei.

La rândul lor, comitetele școlilor primare au putut strânge prin subscripții, serbări, donațiuni, etc., o sumă de peste 7 milioane lei.

Campaniei de construcții școlare i s'a dat o atenție deosebită, tot așa cum s'a dat atenție și cantinelor, al căror număr în cuprinsul municipiului este astăzi de 95.

Totuși, mai este mult de făcut pentru a se ajunge la o îndeplinire mulțumitoare a tuturor nevoilor ce are școala primară.

Așa, de pildă, d. Gh. Iftimie, inspector general al Capitalei, a relevat marile greutăți ce întâmpină școlile din comunele suburbane. Din cauza populației extrem de sărace, multe din școlile din suburbanele Capitalei sunt adăpostite în case particulare și în foste prăvălii. Sunt localuri lipsite de igienă, aer și materialul didactic necesar.

Apoi, în programul învățământului supra-primar sunt prevăzute lucrări practice, care nu pot fi executate decât în ateliere înzestrate cu sculele trebuincioase. Astfel de ateliere sunt însă puține, iar înzestrarea lor lasă de dorit.

Incă un punct vrednic de reținut. Datorită unor imprejurări economice și sociale, populația comunelor suburbane sporește continuu, iar această populație este românească.

E un motiv în plus care impune ca școlilor din aceste comune să li se dea toată grija și atenția.

N. Batzaria

Parastas pentru membrii și donatorii răposați ai Academiei Române

In ziua Inălțării Domnului, Joi 29 Mai curent, Academia Română va face un parastas pentru pomenirea membrilor și donatorilor ei răposați.

Parastasul se va oficia la Biserica Sf. Nicolae Tabacu, din calea Victoriei, de peste drum de Academie, la ora 11 dim.

Familiile și rudele membrilor și donatorilor pomeniți sunt invitate pe această cale să asiste la parastas.

CRONICI ȘTIINȚIFICE

LUMEA IN CARE TRĂIM

MATERIA

de IOAN G. POPESCU

profesor universitar

Scriu aceste rânduri la masa mea de lucru, sub lumina lămpii electrice de alături. Câțiva trandafiri proaspeți sorb cu nesațiu apa dintr'un vas de sticlă și împrăștie de jur împrejurul lor, în aer, o mireasmă plăcută. O vietate mică, o buburuză, aleargă de pe o frunză pe alta, foarte ocupată să urmărească alte gâze mai mici, verzui, cari sug cu poftă din lujerii mai tineri ai plantelor.

Am împrejurul meu lumea restrânsă a camerii de lucru.

Sunt aici diferite obiecte: masa, cărți, condeiul cu care scriu, vasul de flori, lampa, un ceasornic; sunt apoi substanțe: apa din vas, metalul din care este făcută penița sau lampa, sticla din care e făcut paharul, aerul pe care îl respir, parfumul dăruit de trandafiri; sunt, în sfârșit, viețuitoarele: florile, buburuza, gâzele verzi.

De toate acestea luăm cunoștință prin mijlocirea simțurilor și pe toate am învățat să le socotim ca formate din materie.

Dacă întind ceva mai departe marginile lumei acesteia restrânse din camera de lucru, aud afară ciripind păsărele, o căruță trece pe stradă, un avion sbârnâie în văzduh, voci omenești răsună din când în când. Știu că și acolo este materie, și acolo sunt substanțe, obiecte, ființe vii.

La prima vedere toate acestea par atât de deosebite între ele! Ce legătură pot face între sticla străvezie și gâza mică, verzuie; între metalul galben al peniței și parfumul nevăzut, dar ușor de simțit, al trandafirilor; între avionul care sboară sus printre nouri și petalele fragede ale florilor; între lemnul tare al mesei și apa limpede din pahar?

Și cu toate acestea nesfârșita varietate a înfățișerilor naturii se reduce, în realitate, la o unitate aproape desăvârșită. Materia poate să ni se arate sub diferite forme și stări deși alcătuirea ei este mai totdeauna aproape aceiași.

Până acum vre-o 50 de ani problema alcătuirii materiei avea o înfățișare mai mult filosofică, dar astăzi, când mijloacele de cercetare ale științei ne-au îngăduit să pătrundem multe dintre tainele adânci ale firii, problema se simplifică foarte mult.

Astăzi știm că toate înfățișerile acestea deosebite ale lumii sunt datorite asocierilor în forme variate, ale moleculelor și ale atomilor. Mai știm că în univers nu există decât vre-o 93 de feluri de atomi, din cari iau naștere, prin diferite feluri de împreunări, și metalele și lichidele, și petalele florilor și aerul pe care îl respirăm. Din asocieri de atomi sunt alcătuite și aripele avionului și aripioarele străvezii ale buburuzei, și hârtia pe care scriu și parfumul florilor, și cerneala din vârful peniței și sticla limpede ca cristalul.

Cu câteva bucățele de lemn, diferite ca formă și culoare un copil poate, cu puțină imaginație, să construiască o sumedenie de obiecte: o casă, un pod, un avion sau un tren.

Cu 93 de feluri de atomi măiastra natură construește toate substanțele din a căror împreunare se formează cristalele sclipitoare de diamant, sau picăturile tot atât de strălucitoare de rouă; metalele cele grele și tari, sau aerul străveziu și ușor; grăuntele negru de cărbune, sau celula plină de viață din petala de trandafir, sau din corpul plăpând al buburuzei.

Este adevărat că în acestea de pe urmă, în afară de atomi mai există încă ceva, despre care știința nu ne poate spune nici până azi mare lucru, acel care rămâne taina cea mai mare a firii: Viața.

Tot la prima înfățișare materia ni se mai pare și continuă, adică neîntreruptă; dar este de ajuns să o cercetăm mai de aproape ca să ne dăm seama că nu este deajuns să o cercetăm mai de aproape ca să ne dăm seama că nu este dreaptă această părere.

Iată de pildă apa dintr'un pahar. Când o privim înclinăm să credem că tot locul pe care îl ocupă ea este plin numai cu apă. Este oare chiar așa? Să judecăm puțin. Apa din pahar o putem preface în picături, fiecare picătură o sfărâmăm în alte picături mai mici pe acestea le divizăm în altele și mai mici și așa mai departe.

Putem merge așa necontenit? Mai înainte se credea că da.

Astăzi se știe că nu

Ajungem dela un timp la picături foarte foarte mici, de milioane de ori mai mici decât picăturile cele mai mărunte de burniță. Incercând să împărtim aceste ultime picături în altele și mai mici vom constata, firește dacă am avea instrumentul trebuincios cu care să putem observa aceste picături, că odată rupte ele nu mai sunt apă, ci cu totul altceva. Cea mai mică picătură de apă este molecula de apă. Dacă o rupem și pe ea nu mai căpătăm molecule, ci atomi de oxigen și de hidrogen din cari este formată apa.

Așa dar apa, ca substanță, nu poate exista în picături mai mici decât molecula, cu alte cuvinte apa este formată din molecule, adică din corpuscule foarte mici.

Tot așa dacă luăm o bucățică de zahăr și o sfărâmăm din ce în ce mai mult, ajungem la molecula de zahăr, cea mai mică fărâmă de zahăr care poate exista. Incercând să sfărâmăm și mai mult molecula aceasta vom isbuti, dar sfărâmăturile nu mai sunt zahăr ci atomi de carbon, oxigen și hidrogen din care este alcătuită molecula zahărului.

Putem să ne închipuim că facem aceiași operație cu o bucățică de aur: o rupem în două, apoi în patru, în opt și așa mai departe, în bucățele din ce în ce mai mici, până ce ajungem la molecula de aur, care ere numai un atom. Incercând să rupem și acest atom și presupunând că vom isbuti, ceace dobândim nu mai este aur, ca până acum ci sfărâmături de atom.

O comparație ne va îngădui să înțelegem și mai bine aceste lucruri.

Dintr'un roiu de albine putem despărți grupuri din ce în ce mai mici. Fiecare grup este format tot din albine. In cele din urmă tot micșorând fiecare grup ajungem să nu mai avem decât o albină. Dacă pe aceasta o rupem în două nu mai avem albină ci părți din albină.

Albinele în roiu sunt moleculele, sau mai bine atomii din substanțe, și după cum numai albina întreagă reprezintă insecte care adună miere, tot așa molecula de apă reprezintă lichidul cunoscut de noi sub acest nume, sau atomul de aur reprezintă metalul nobil, atât de prețuit până acum.

Poate că mai sunt printre d-voastră, stimați cititori, unii cari să clatine cu neîncredere din cap, socotind că și această posibilitate a divizării materiei până la moleculă sau atom nu este decât un exercițiu al imaginației.

Până acum câtva timp poate că ar fi fost explicabilă îndoiala, deși toată chimia și fizica s'a desvoltat numai pornind dela această concepție despre materie și au isbutit să măsoare în toate felurile nu numai moleculele și atomii, ci și alte corpuscule mai mici, din cari se compun atomii.

De câțiva ani însă s'a inventat un aparat minunat: microscopul electronic, despre care am scris acum câtva timp. Acest aparat a fost atât de mult perfecționat încât cu ajutorul lui se pot vedea moleculele. Este adevărat că nu se văd decât cele mai mari, acelea formate din sute de atomi. In orice caz se văd bine, se pot fotografia și se pot măsura. S'a putut constata astfel că ele au aproape exact înfățișarea pe care și-o închipuiseră chimiștii încă din timpul când nu exista microscopul electronic.

Așa dar orice substanță este formată din molecule și din atomi.

Să nu ne închipuim însă că aceste molecule și atomi sunt strânse unele lângă altele. Chiar în corpurile cele mai grele și mai tari, cum ar fi metalele, moleculele se află la distanțe destul de mari unele de altele, iar între ele este gol.

Dacă ne-am închipui moleculele rotunde, ca niște bile mici, mai mult de trei sferturi din spațiul ocupat de un metal ar fi gol și numai un sfert ar fi plin cu substanța respectivă.

Cum însă moleculele sunt formate din atomi și aceștia la rândul lor sunt alcătuiți din fărîme mici de electricitate, înfățișarea lăuntrică a materiei din corpuri ar fi foarte ciudată, dacă am putea să o examinăm: am afla spații mari goale și în ele, ici și colo, câte un vârtej de electricitate. Ceiace face greutatea și rezistența materiei sunt forțele ce acționează în sânul materiei între aceste vârtejuri de electricitate.

Iată cum ajungem la noutatea foarte ciudată că materia este formată din vârtejuri de electricitate între cari acționează forțe surprinzător de puternice, așa cum vom avea prilejul să povestim altă dată.